

PEDAGOG-TAJRIBA SINOV ISHLARINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH METODIKASI

Safarova Nigora Nasillovna

Buxoro davlat universiteti erkin izlanuvchisi

Email: safarovanigora28@gmail.com

Kalit soʻzlar: tajriba-sinov ishlari, boshqaruv va pedagog kadrlar, tinglovchilar, rahbar va xodimlar, aralash oʻqitish, masofali oʻqitish, mahorat darslari, vebinar va assesment texnologilari.

Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021 yil 26 fevraldagi “Professional taʼlim muassasalarining boshqaruv hamda pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi 106-son qarorida professional taʼlim muassasalarining boshqaruv hamda pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini zamonaviy taʼlim standartlari talablaridan kelib chiqqan holda yanada takomillashtirish vazifalari belgilab qoʻyilgan. Bunga koʻra, professional taʼlim muassasalarining boshqaruv hamda pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirishning “Hayot davomida taʼlim olish” tamoyili asosida boshqaruv hamda pedagog kadrlarning uzluksiz malakasini oshirish, taʼlimning maqsadi, vazifalari, mazmunidan kelib chiqqan holda oʻquv jarayonini tashkil qilish, boshqaruv va pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va uzluksiz malakasini oshirish uchun taʼlim dasturlarini innovatsion yondashuvlar asosida doimiy yangilab borishni taqozo etadi. Ayni vaqtda “Taʼlim muassasasida tajriba-sinov ishlari tashkil etish” oʻquv moduli professional taʼlim muassasalari rahbar va xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish kurslarida tinglovchilar tomonidan oʻzlashtirilayotgan kasbiy bilim, koʻnikma, malaka va kompetentlik sifatlarini yanada rivojlantirish, keng koʻlamli amaliy mashgʻulotlarni sifatli va samarali tashkil etilishiga yordam beradi.

“Ta’lim muassasasida tajriba-sinov ishlarini tashkil etish” modulining maqsadi:

o‘quv dasturlarida belgilangan vazifalarni bajarish, mavjud o‘quv-laboratoriya, ustaxona jihozlaridan, poligon va tajriba-sinov yer maydonlaridan amaliy foydalanish, o‘quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish, kam ta’minlangan oilalar farzandlarini tadbirkorlik va biznesga, pirovard natijada daromad olishga yo‘naltiruvchi bilim, malaka va ko‘nikmalar berish hamda o‘qituvchi va ishlab chiqarish ta’limi ustalarining ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishga sharoitlar yaratish, yangi mahsulotlar turlarini ishlab chiqarish va sinovdan o‘tkazish, zamonaviy - takomillashtirilgan texnologik jarayonlardan foydalanish, tajriba-sinov ishlarini tahlil qilish va namunali ishlarni ommalashtirishdan iborat.

“Ta’lim muassasasida tajriba-sinov ishlarini tashkil etish” modulining vazifalari:

- ta’lim muassasasida tajriba-sinov ishlarini tashkil etishning o‘ziga xosliklari va qo‘llanilish sohalarini aniqlashtirish;

- tinglovchilarda amaliy mashg‘ulotlarni o‘tkazish mahoratlarini yanada rivojlantirish;

- tinglovchilarning tajriba-sinov yer maydonlarini tashkil etish va uni amaliyotga tatbiq etish malakalarini takomillashtirish;

- tinglovchilarda innovatsion xarakterga ega pedagogik faoliyatni tashkil etish;

- ta’lim muassasasida qisqa muddatli o‘quv kurslarini tashkil etish to‘g‘risidagi tushunchalarini takomillashtirish;

- ularda pedagogik jarayonni samarali tashkil etishda turli innovatsion ta’lim texnologiyalari: amaliy o‘yinlar, muammoli o‘qitish, interfaol ta’lim, modulli-kredit tizimi, blended learning (aralash o‘qitish), case study (keys stadi), masofali o‘qitish, mahorat darslari, vebinar va assesment texnologilaridan o‘rinli, maqsadli foydalanish ko‘nikma-malakalarini rivojlantirish;

Tajriba-sinov ishining asosiy maqsadi ilmiy farazni amaliyotda sinab ko‘rish va integratsiyalashgan “OTM-Professional ta’lim” bo‘lajak o‘qituvchilarini pedagogik faoliyatga tayyorlash samaradorligini elektron ta’lim va masofaviy ta’limdan foydalanish

aspektida baholash edi. Aniqlovchi bosqichida o`rganish va falsafiy tahlil amalga oshiriladi, psixopedagogik, ilmiy-uslubiy adabiyotlar, normativ-dasturiy va bo`lajak kasb ta`limi o`qituvchilarini pedagogik faoliyatga tayyorlash muammosi, uslubiy hujjatlar, ta`limni axborotlashtirishning nazariy va amaliy jihatlari muammolari, talabalarni shaxsiy va kasbiy rivojlantirish. Bu davrda axborot ta`lim muhitini loyihalash muammosiga bag`ishlangan ilmiymetodik adabiyotlar o`rganildi. Tadqiqot OTMning ta`lim tashkilotlari bilan ijtimoiy hamkorligini mustahkamlash, faol masofaviy ta`lim texnologiyalaridan foydalanish asosida bo`lajak kasb ta`limi o`qituvchilarini pedagogik faoliyatga tayyorlash, elektron ta`lim texnologiyalaridan foydalanish asosida OTM talabalarini pedagogik amaliyotga yo`naltirilgan tayyorgarligini mustahkamlash zarurati aniqlandi. Nazariy tadqiqotlar va aniqlashtirilgan tajribadan olingan ma'lumotlar "OTM-Professional ta`lim" integratsiyalashgan axborot-ta`lim muhitida kasbiy faoliyatga tayyorlash bo`yicha metodik modelni loyihalash va amalga oshirish g`oyasini shakllantirish imkonini berdi.

Pedagogik tajriba-sinovning ushbu bosqichining asosiy maqsadlari:

- tadqiqotning dolzarbligini aniqlash;
- ta`lim ehtiyojlarini diagnostika qilish, talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlashning afzal shakllari.

Bu bosqichda tajriba-sinovning asosiy yo`nalishlari, mezonlari va ko`rsatkichlari aniqlanib, tadqiqot o`tkazish va uni qayta ishlash, saqlash va ma'lumotlarni taqdim etish usullari va vositalarini tanlash (metodlar, test majmualari, so`rovnomalar, vazifa majmualari, shakllar va boshqalar) amalga oshirildi. Tadqiqot boshida dastlabki ma'lumotlarni olish vazifasi belgilandi: talabalarning kasbiy kompetentligi darajasini elektron ta`lim va masofaviy ta`limni amalga oshirish aspektida o`rganish, talabalarning o`z-o`zini tarbiyalashga bo`lgan motivatsiyasini aniqlash, talabalarning ijodiy salohiyati va kasbiy yo`nalganlik darajasini o`rganish. Bu bosqichdagi ilmiytadqiqot faoliyati natijalari: tadqiqotning dolzarbligi asoslab beriladi, tajriba faoliyatining boshlanishida talabalarning pedagogik kasbiy faoliyatga tayyorgarlik darajasi ochib beriladi.

Izlanuchi bosqichida integratsiyalashgan axborot-ta'lim muhiti modelini asoslash va qurish bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlari olib borildi hamda bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida nazariy va amaliy talab va tavsiyalar majmui ishlab chiqildi. Nazariy o'rganish davomida integratsiyalashgan "OTMProfessional ta'lim" axborot ta'lim muhitini loyihalashtirish uslubiy tamoyillari va nazariy modeli, tuzilishi va ta'lim mazmuni, didaktik va texnologik talablar ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari axborot o'zaro hamkorlik modellari integratsiyalashgan "OTM-Professional ta'lim" axborot ta'lim muhiti sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik faoliyatga tayyorlash amalga oshiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Niyazova N.A. Integratsiyalashgan axborot-ta'lim muhitida bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2021. – 165 b.
2. Naima, N. (2016). THE OIL MINES WHICH IS THE DETERMINATION OF INDICATION AUTOMATED ChAIN OF THE CONSTRUCTION OF MATHEMATICAL MODELS. Teoriya i praktika sovremennoy nauki, (2), 10-12.
3. Shamova, T.I. Upravleniye obrazovatel'nyimi sistemami / T.I. Shamova, T.M. Davydenko, G.N. Shibanova. M.: Academia, 2007. – 384 s.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi: www.edu.uz